

MEER EEN MANIER VAN WONEN DAN VAN BOUWEN

De Oostenrijkse hoofdstad, altijd al bekend geweest om z'n architectuur, kent sinds 1985 een voor Oostenrijkse begrippen nogal gewaagd experiment op het gebied van de woningbouw: Het Hundertwasserhaus. Het huis, of beter gezegd woningcomplex, is een poging om de verstoorde relatie tussen de mens en de natuur weer te herstellen. Onvermijdelijk is dat daarbij op vele terreinen gebroken is met geijkte patronen.

Het gebouw is vernoemd naar zijn ontwerper, de Oostenrijkse schilder en filosoof Friedensreich Hundertwasser. Hundertwasser is een idealist die zijn opvattingen over ecologie heeft weten te realiseren op het niveau van de woning. In tegenstelling tot het huidige gebruik van het begrip ecologie, dat ondertussen een synoniem voor milieuvriendelijk is geworden, gebruikt Hundertwasser het meer in de oorspronkelijke betekenis van het woord. Zijn visie heeft vooral betrekking op de relatie tussen de mens en de natuur. Naar zijn mening is de moderne stadsbewoner het contact met de natuur helemaal kwijtgeraakt en zou voor het geestelijk welbevinden van de mens deze relatie hersteld moeten worden.

MATERIALEN

Dit qua architectuur zeer bijzondere gebouw wordt door Hundertwasser zelf

omschreven als een symbiose van de mens met de aarde. Het Weense model behoort niet tot de radicaalste eco-architectuur voorbeelden, die de bouwbiologie en energiebesparing op de voorgrond stellen. Het complex signaleert echter het begin naar een ecologische stadsvernieuwing, aangezien het opgenomen is in een reeds lang bestaande woonwijk. Het gebruik van milieuvriendelijk bouw materiaal is niet het voornaamste doel geweest. Hoewel geen kunststoffen gebruikt zijn, is het huis gemaakt van beton en baksteen en bevat het geen zonnecollectoren of windgeneratoren.

BAUMMIETER

In het vijftig woningen tellende complex is afstand genomen van het functionalisme (strakke vormgeving) en is gekozen voor een zeer organische architectuur. Hundertwasser brengt de levendige bouwstijl van meer zuidelijke culturen tot leven in een verder strak vormgegeven Weense wijk. Het gebouw kenmerkt zich door ronde vormen, het gebruik van mozaïeken in de buitengevels, de aanwezigheid van torentjes op de daken en versierde zuilen.

De ideeën van Hundertwasser omtrent de relatie mens-natuur zijn duidelijk zichtbaar aanwezig. Zo heeft de huurder van een woning het zogenaamde 'Fensterrecht': de vrijheid om zijn deel van de buitengevel te beschilderen naar eigen voorkeur. Hundertwasser ziet de muur als iemands derde huid, die om de zoveel tijd verwisseld moet worden.

In de 'Boomplicht' manifesteert zich de kern van de ecologische zienswijze van Hundertwasser. Concreet houdt het in dat er in de woning bomen geplant zijn die naar buiten groeien. De bomen, ook wel de 'Baummieter' genoemd, betalen hun 'huur' met zuurstof, stofabsorbering, schoonheid en andere valuta. De filosofie hierachter is dat dagelijks leven zonder con-

tact met bomen, planten en aarde mens-onwaardig is.

De verschillende dakterrassen van het gebouw zijn rijkelijk met bomen en struiken beplant, zodat de bewoners altijd contact kunnen hebben met de natuur. De overige daken zijn grasdaken en bieden naast isolatie een altijd groene aanblik. Verder is als voedingsbodem voor de vegetatie ongeveer 500 ton aarde op de verschillende woonniveaus verdeeld.

De bewoners moeten hun organisch afval scheiden en zelf tot humus laten composteren. Dit wordt als voedingsstof voor de planten gebruikt. Andere afvalstoffen zoals papier, glas, plastic en chemisch afval worden gescheiden opgeslagen en afgehaald.

ONTVANKELIJK

De realisatie van het complex, waarvan de bouw in 1983 begon, is opmerkelijk genoeg nogal gladjes verlopen. Aanvankelijk was van vele kanten grote kritiek op de plannen van Hundertwasser. De woningen zouden veel te duur worden om nog als sociale woningbouw gerealiseerd te kunnen worden en verder werd nogal sceptisch gedacht over de grasdaken en de bomen die binnenshuis geplaatst moesten worden. Het stadsbestuur, en met name de burgemeester, zag echter wel wat in de idealistische plannen, zodat de bouw ervan toch nog snel kon beginnen.

Men kan zeggen dat dit alles anno 1993 niet zo revolutionair meer is. In Nederland zijn op dit moment voorbeelden van veel sterker doorgevoerde ecologische architectuur, maar deze hebben alle gemeen dat ecologie alleen opgevat is als milieuvriendelijk. De meerwaarde van het Hundertwasserhuis is echter gelegen in de poging om via een bepaalde architectuur de mensen (zowel de bewoners als de bewonderaars van het complex) tot een andere, meer milieuvriendelijke levenswijze aan te sporen. Juist dit is naar de mening van Hundertwasser een stap op weg naar een wereld waarin op een duurzame manier met energie en grondstoffen zal worden omgesprongen.

JOOST NIEUWENHUIZEN, Redactie AGORA

Hundertwasserhaus